

Gången tids arbete och odling

Installation av kugghjul och kvarnsten från Gillmyra kvarn av Bengt Amundin
1971

År 1971 skänkte fru Jansson delar av den nedlagda Gillmyra kvarn till kommunen, som beslutade att be den lokale konstnären Bengt Amundin att arrangera delarna intill dåvarande Yrkeskolan vid Röllingby. Tanken bakom var, enligt dåvarande Kulturnämnd, att låta uppföra en installation med anknytning till tidigare näringsliv.

I samband med att den nya friidrottsarenan började byggas 2016 nedanför Österåkers sportcentrum,

flyttades skulpturen hit till Åkerstorpsrondellen. ”Gången tids arbete och odling” kom på så vis närmare den ursprungliga platsen vid Gillmyra gård i Kvisslingby, där kvarnen en gång stod. Skulpturen påminner oss om hur näringslivet i kommunen förändrats från fokus på jordbruk till en nutid präglad av småskaligt entreprenörskap.

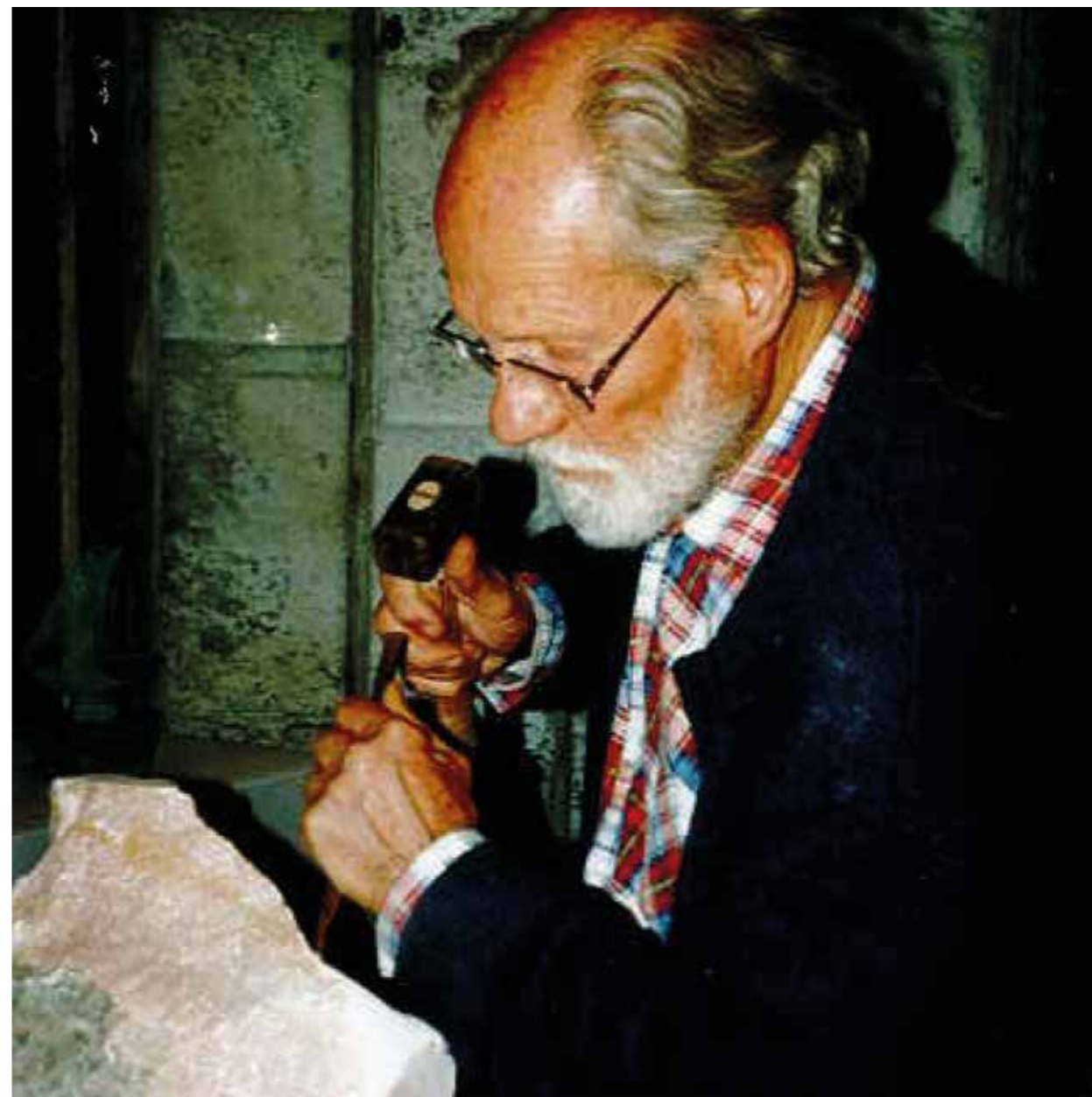
Vill du veta mer? Se Österåker.se, där du kan läsa om offentlig konst i kommunen.

Gillmyra kvarn

Gillmyra torp ligger ungefär 2,5 kilometer öster om Österåkers kyrka. Platsen har medeltida anor. I landskapet finns fornlämningar och spår av äldre jordbruksmarker. Namnet Gillmyra har en något osäker betydelse, men nämns i sammanhang med berg och höjd. Kanske fanns en myr i närheten? När Gillmyra kvarn anlades är oklart, den var dock i drift fram till 1930-talets början.

Gillmyra kvarn låg strax söder om Drängsjön vars utlopp utgjorde en fördelaktig placering för en kvarn. Flödet i ån var rikligt, vilket gav möjligheter för en kvarn med starkare kraft. Det var antagligen därför man valdes en konstruktion med ovanfall. Vattnet leddes in i en smal träränna över skovelhjulet så att det med ovanfallet skapade rotation. Hjulet, som var minst 5 meter i diameter, var utformat med snedställda träribbor. När träribborna fylldes med vatten skapades övervikt på ena sidan, vilket fick hjulet att rotera. Kvarnstenarna drevs runt med en kugghjulsanordning.

Kvarnen var tre våningar hög. Den mekaniska belastningen i anläggningen krävde en kraftig konstruktion och därför var ett stabilt stenfundament viktigt. Idag finns endast kvarnens stenfundament kvar i ån.

Skulptören Bengt Amundin in sin ateljé. Fotograf: Mona Wassén